

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. 7. Varia documenta pro usu & praxi Aspirationum

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

CAP. VII. *Varia documenta pro usu & praxi aspirationum.*

1. **U**T qui domum moliuntur à fundamentis, ita nos documenta scripturi pro usu & praxi aspirationum, à fulcro & veluti basi ipsarum, à Dei scilicet præsentia, ordiri debemus. Ab hac omnino pendet hæc Angelica exercitatio, neque enim ad absentem aspiramus aut preces fundimus, qui nos audire & exaudire non possit. Præsens est ille omnibus & ubique: atque ut canit quidam Religiosus Poëta. [a]

*Cuncta Deus replet, Deus est supra, Deus infra,
Æthereos orbes habitat, sub Sole, sub aura,
Sub tellure latens, sub Dite, sub æquoris unda,
Omnia plena Deo.*

Romanus sapiens ad suum Lucilium sic scribit: [b] *Non sunt ad cælum elevandæ manus, neque exorandus aëthereus, ut nos ad aures simulachri, quasi magis exaudire possimus, admittat. Prope est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico, Lucili, sacer intra nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator & custos: hic prout à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo nemo est. Præsentia itaque diviua per se considerata facillima est: nam quid facilius quàm illum intueri, qui ubique est, in quo vivimus, movemur & sumus? Sed attenta naturæ nostræ corruptione, quæ per inepta & corpori jucunda vagari consuevit, cæcutimus plerique & lucem ubique fulgentem non videmus. Sicut homini cæco præsens est sol, sed ipse soli absens est: sic omnis stultus & impius procul à Deo est, non quia Deus illi sit absens, sed quia ipse, ut potè cæcus, præsentem non videt. Magna hæc miseria est,*

a Mantuanus 3. Sylvarum. b Epist. 41.

ut scribit Augustinus, [c] *cum illo non esse hominem, sine quo non potest esse: in quo enim est, sine dubio sine illo non est; & tamen si ejus non meminit, eumque non intelligit & diligit, cum illo non est.* Ut ergo cum illo simus, semper ad illum respiciamus, ejusque amorem assiduis aspirationibus excitemus & augeamus. Amor enim oculum mentis ita afficit, ut non nisi amatum videre libeat. De illo quem amat semper cogitat homo, semper loquitur, semper ad ipsum aspirat: & mutuò ista fiunt, præsentia Dei studium aspirandi gignit, ipsisque aspirationibus eadem fovetur & nutritur.

II. Cum autem varii sint modi à diversis scriptoribus (d) traditi, quibus Deum præsentem habere & concipere possumus; ille cæteris præferendus, qui nec caput lædat aut imaginationem, nec stolidos & quasi abstractos in peragendis ordinariis actionibus nos reddat, sed potius adjuvet ad solita exercitia perfectiùs obeunda. Hic duplex est. Primus consistit in actualis fidei exercitio circa tria: circa ejus immensitatem, quæ cælum & terram implet; circa scientiam infinitam, quæ omnia videt & penetrat, etiam intimas cogitationes: circa ejus concursum ad omnes nostras actiones. Per simplicem enim istarum veritatum apprehensionem Dei assiduè recordari facillimum erit: cumque hinc phantasmata absint & actus imaginationis, non erit hic modus illusionibus subjectus, & capitis fatigationi. Secundus multò isto perfectior ille est, quo Deum non jam extra nos, sed in abdito cordis & in intimo spiritus nostri præsentem & in nos sua bona effundentem purissimo mentis oculo intuetur. *Nescitis*, ait Apostolus, (e) *quia templum Dei estis & spiritus Dei habitat in vobis?* Magna cæcitas multorum est & non modica ignorantia Deum semper extra se quærentium, ac si

c Lib. 14. de Trinit. c. 12. d Virgil. Ceparius, Ioan. de Angelis Anton. Gardier, Nicol. Lancicius, Franc. Arias, Alphons. Rodriguez, tom. 1. Jacob. Alvarez, tomo 3. Lud. de ponte in Duce Spirit. Thomas Massutius lib. 2. de cælesti convers. Lud. vâris Capucinus in palat. divini amoris c. 130. usque ad c. 159. & alii. e 1. Cor. 3. 16.

procul ab illis esset. Nam si est in omnibus rebus, ut fides docet, procul dubio etiam in nobis est, magis intimus nobis, quam anima corpori, qua de causa à Platoniceis [f] *Anima mundi* dicitur, non quasi pars & forma ipsius sed tanquam perfectissima causa tribuens omnibus esse & operari. Tutius est autem intra nos ipsos, quam in aliis creaturis quærere & aspicere; species enim externa creaturarum ita nos sæpe detinet & rapit, ut non sinat ad Creatorem in illis habitantem intrare. Idè querebatur Augustinus [g] se foris Deum quæsisse, qui intra ipsum erat. *Mecum eras*, inquit, & *tecum non eram*. Hæc Dei præsentia sanctæ Catharinæ Senensi usui erat, quæ, teste Raimundo in ejus vita, cellulam sibi secretam intra se ipsam fabricavit, in qua jugiter cum Deo morabatur. Felix planè cubiculum, in quo anima seipsam abscondit à tumultu creaturarum & cum magna tranquillitate Deo creatori intendit. Sententia Salvatoris est, [h] *Regnum Dei intra nos esse*: Regnum verò Dei est ipsemet Deus cum universis divitiis suis. Ad ipsum igitur intra nos habitantem in fundo & essentia animæ ignitis aspirationibus introvertere nos debemus, semper de illo cogitando, ut ad ejus amplexum & felicem cum eo unionem tandem pervenire, seu perducere mereamur.

III. Semper debet anima sancta & veri sponsi amica, ut docet [i] Richardus, ad dilectum suum summo cum desiderio inhiare, parata semper & vocanti occurrere & pulsanti aperire. Sed in hac introversione & praxi aspirationum, sicut & in reliquis exercitiis, vulgatum illud attendere debet, *Ne quid nimis*: ne videlicet ultra vires assumantur, ita ut caput gravetur ex nimia attentione, vel intensione affectus. Cavendum quoque ne nimis extendat intellectum; ne si altiùs, quam oporteat, volare

f Varie sunt platonice sententiæ de anima mundi. v. proclum: & ex recentioribus. Foxium in Timæum: Alcinoium cap. 12. ac ibid. Comment. Jac. Carpentarii. Plotinum lib. 2. 3. 9. enn. 2. ac ibid. Ficinum, qui item legendus lib. 4. platonice Theol. g Lib. 10. Confess. c. 27. h Luc. 17. 21. i Lib. 4. de contempl. c. 13.

tentaverit, à simplicitate aberrans internis tenebris involvatur, ex quibus intolerabiles miseriæ & anxietates oriri solent. Discretio hîc necessaria est, & simplicitas cum suavitate conjuncta, sicut dicit Scriptura, [κ] *Mel invenisti, comede quantum sufficit.*

IV. Eliciendæ sunt Aspirationes non perfunctoriè & festinanter, sed cum matura serenitate spiritus, & interiori harmonia; ita ut revera sentiat anima se Deum quærere, & ipsum velle in mente sua invenire, non alia de causa, nisi ut ipsum diligat toto corde, totis viribus, tota virtute. Proderit aliquando, [ι] ex doctrina Seraphici Bonaventuræ, puras manus ad cælum levare, & suam interdum audire vocem: proderit ad sublevandam intentionem in cælum suspicere; sed cavendum ne extra se vagetur spiritus, & ne ipsæ Aspirationes sola voce prolatae steriles fiant, & sine fructu. Spiritus enim fertur in Deum per anagogicos excessus oculo intellectûs ferè clauso, ac sopitis ejus discursibus, cum sancto silentio ac ferventissimo affectu. Quare minima pars intellectui, maxima voluntati tribuenda est.

V. Convenit hoc exercitium illis præsertim, qui animam jam à vitiis expurgarunt, & aliquid in via illuminativa, studioque virtutum, & exercitio meditationis profecerunt. Postquam enim anima ab affectu seculi mentalis orationis exercitatione abducta fuerit, ita ut sentiat divinum in se ignem succensum, relicto statu meditationis ad statum transit aspirationis, post quem demum ad contemplationem, & ad mysticam Theologiam pertingit. Rectè S. (m) Nilus, *Si es Theologus, verè orabis; & si eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Et B. Joannes Climacus: [n] *Statum tuum oratio tua manifestat tibi, hanc enim Monachi esse speculum tradunt Theologi rectissimè.* Sententia hæc est omnium Mysticorum, post orationem vocalem & meditationem poni aspi-

k Prov. 25. 16. l Spec. discipl. p. 1; partic. 2. c. 6. m De orat. c. 57.
n Gradu 28.

rationes, tanquam modum orandi perfectiorem, per quem fit transitus ad orationem internam, & divinitus infusam. De qua re legendi sunt duo viri eximii ex Ordine Capucinorum, Benedictus Angelus in Regula perfectionis, [o] & Victor Gelenius [p] in Praxi mysticæ Theologiæ. An verò deferendus sit status meditationis tribus indiciis cognoscas: quæ tradit Joannes à Cruce [q] in Ascensu montis Carmeli. Primum est, si jam non possis meditari, neque imaginationis opera uti, nec ullam ab hac re mentis refectionem, sed potius ariditatem percipias. Secundum, si nec placeat, nec gratum sit animæ tuæ ex industria occupare imaginationem, & desigere in aliquo objecto. Tertium, quando libet & placet animæ solam manere cum amorosa ad Deum attentione in quadam interiori pace & quiete, absque actu saltem discursivo potentiarum. Tria hæc indicia simul sumpta in te animadvertere debes, quicumque optas à statu meditationis tutò ad alium sublimiorem progredi.

VI. Requiritur alia quædam ad hoc exercitium, puritas cordis, rectitudo intentionis, perfecta abnegatio & nuditas ab omnibus imaginibus & idolis creaturarum; fuga curiositatum, inutilium sermonum, humanarum consolationum, & vanarum occupationum; desiderium semper proficiendi, humilitas, mens libera, & expedita ab omni terrena delectatione; lectio spiritualis, collocutio de rebus divinis; internum, externumque silentium, sicut scriptum est: (r) *Qui minoratur actu percipiet sapientiam.* Quælibet vel minima inordinatio, quicumque tenuissimus affectus erga aliquam creaturam, quævis levior offensa, aut exterior distractio, moram injiciunt animæ ad unionem cum Deo properanti. *Quantumcunque enim*, [s] ait quidam vir Sanctus, *profecisse videamur ad extra in bonis spiritualibus, & apparentius, seu in reputatione sanctitatis, totum inane, & parvum est;*

o 1. part. c. 19. p 1. part. decis. 4. art. 10. & decis. 6. per totam. q Ascens. montis Carm. l. 2. c. 13. r Eccli. 38. 21. s Gerlacus in soliloquiis c. 25.

nisi interior homo fuerit reformatus, & Deo conformis. Constat autem ex his non exigi ad hanc sapientiam acumen ingenii, & multiplicem cognitionem, sed simplicitatem, & purum atque ardentem affectum, cum assistentia Spiritus sancti, qui super humiles & parvulos requiescit. Quare multum lugendi sunt illi, qui solis externis exercitiis contenti, & interioram animæ fundum negligunt, & sanctam cum Deo unionem. Nunquam enim satiari anima poterit, etsi omnibus spiritualibus divitiis abundet, nisi per amoris contactum, & intimam unionem Deum consequatur. *Fecisti nos Domine ad te,* [t] inquit Augustinus, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: donec scilicet arctissimo tecum amoris vinculo jungatur.

VII. Solet praxis aspirandi dura admodum, & difficilis nondum exercitatis apparere. Natura enim instabilis & libera, variisque cogitationibus & desideriis assuetata frænum divini amoris pertinaciter fugit: & quia statim fructum non videt, tanquam laborem nullius momenti contemnit. Sed hoc commune est omnibus exercitiis, quorum initia semper sunt difficilia: labor autem assiduus omnia vincit, & cum laudabilis consuetudo firmiter in anima stabilita fuerit, quasi in naturam transibit, rebusque divinis tam facile intendet, quam facile spirat ac vivit. Accedit gratiæ auxilium, quod assidue implorare oportet: nam ut ait Chrysostomus, [u] *Supra vires hominis est serere cum Deo colloquium, nisi adsit vis, & actus Spiritus sancti.* Unde sicut ad calorem nulla propinquior dispositio invenitur, quam ipsemet calor; ita nulla ad orationem convenientior præparatio ipsa oratione. Quod si anima interdum langueat, ita ut ægrè aspirationes producat; aliqua pia meditatione utendum est, donec cor meditando incalescat, & mox ad aspirationes redeundum. Docet hoc Gelenius, [x] & addit debere unumquemque in hunc finem sibi ipsi instituere

* Lib. 1. Confess. c. 1. u Lib. 2. de orat. x 1. p. decis. 6. art. 5.

colloquia plangentia sui ipsius vilitatem & infidelitatem circa mortificationem & virtutes: quæ si defint petenda erunt ex meditationibus & soliloquiis sancti Augustini. Si verò nec meditatione, nec huiusmodi colloquiis cor exciteretur, non propterea abjicienda spes est, sed constanter perseverandum difficulter agendo, & varias aspirationes quantumvis frigidè & aridè eliciendo, quo ad usque probata fide victoria à Domino misericorditer concedatur. Tale est augmentum sanctarum exercitationum, quale & plantarum: quotidie crescunt, quamvis id non appareat: processu verò temporis crevisse videbis, licet ipsum non videris incrementum.

VIII. Cum eliciuntur Aspirationes extendenda intentio est ad finem ipsarum, qui est animam purificare, & disponere, aptamque reddere ad contemplationem, & unionem cum Deo. Qui gressum mentis in ipsis figit, nihil agit; quia juxta sanctorum Patrum vulgatissimum proloquium, non progredi in via Domini retrogredi est: & qui non ascendit, descendit. Omnis fructus & finis orationis, ex sententia [y] Bonaventuræ, est Deo adhærere, & unum cum eo spiritum fieri per liquefactionem purissimi amoris, & speculationem serenissimæ cognitionis, & absconsionem in Dei vultu ab omni mundanorum strepitu, per excessum quietissimæ fruitionis; ubi omnes vires animæ, & potentiæ à suis dispersionibus simul collectæ, & in unum verum, & simplicissimum, ac summum bonum fixæ, in quandam divinæ confortationis & æternæ stabilitatis similitudinem transformantur. Ad hunc finem datæ sunt nobis à creatore vires animæ nostræ, non ut eas rebus terrenis mergamus, sed ut eas sanctis aspirationibus ad ipsum Deum efferramus, ad quem possidendum conditi sumus; & his quasi brachiis bonum nostrum, nostramque felicitatem amplectamur.

IX. Qui ex hac saluberrima exercitatione uberes fru-

ctus percipere cupit, nulla unquam die, imò nulla hora, si fieri possit, eam intermittere debet. Cùm enim non sit opus continuum, sed morulis discretum, omnibus ferè actibus interferi potest, seu quis mente perspicax, seu tardus ingenio sit. Præclare sanctus Ephrem. [z] *Bonum fuèrit semper orare, & nunquam deficere, quemadmodum ait Dominus. Quare sive opereris, sive dormias, sive iter facias, sive comedas, sive bibas, sive decumbas, cave orationem tuam intermiseris. Sive in Ecclesia fueris, sive domi tuae, sive in agro: & si oves pascas, & aedificia construas, & si in symposio verseris, ab oratione cave desistas.* Olim præcepit Deus, [a] ut ignis in altari suo semper arderet, quem nutriet, inquit, Sacerdos subjiciens ligna mane per singulos dies. Altare autem Dei, ut magnus Gregorius [b] interpretatur, est cor nostrum, in quo jubetur ignis semper ardere, quia necesse est ex illo ad Dominum charitatis flammam indefinenter accendere. Sunt qui certum quotidie pensum aspirationum à se exigunt, quod vix probarim, nisi discretio adsit, & magistri spiritualis consilium: affectum enim sequi in his oportet, & impulsus Spiritus sancti, qui certæ regulæ non subjicitur. Quidam cùm legisset S. Bartholomæum Apostolum centies in die orasse, ut eum imitaretur, centies quotidie aspirabat ad Deum factis sibi quibusdam Litanis ex Dei nominibus & attributis: quod qualiter fieri debeat scribit Jacobus Alvarez. [c] Usus & unctio plura docebunt.

X. Concludo hoc caput aliquot documentis ab his specialiter observandis, quibus gratia Aspirationum à Deo concessa est. Et primò quidem ne hujus doni jacturam faciant, se illo prorsus indignos fateantur, nec propterea insolescant, sed viliùs de se sentiant, & gratiam Dei humilitatis velo occultent. Secundò caveant, ne eos contemnant, qui ejusmodi dono carent: fieri enim

z To. 1. hom. de orando Deum. a Levit. 6. 16. b Lib. 25. moral. c. 7.
c To. 3. lib. 4. p. 3. cap. 10.

potest ut majorem illi charitatem habeant, & gratiores Deo sint in sua simplicitate. Tertiò advertant, ne aliqua præventi consolatione ac dulcedine spirituali, nimium erga illam afficiantur, sicut ait Psalmista: [d] *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere.* Satiùs enim, & tutius est gloriari cùm Apostolo in cruce Domini nostri Jesu Christi, quàm in sensibili devotione, & delitiis spiritualibus. Cessante autem operatione divina, recurrant ad propriam, & gratiæ subtractionem patienter ferant. Quartò, ita influxui divinæ gratiæ satisfacere curent, ut vires corporales minimè lædantur: magno etenim periculo subjecta est spiritualis ingluvies, qua quis percepta gratiæ suavitate spiritum urget indiscretè ad majorem fervorem, quàm corpus ferat. Quintò, divinæ gratiæ abundantiam ad sui mortificationem dirigant, & ad virtutum exercitationem; nec ita sinant se devotione absorberi, ut opera misericordiæ, & vitæ activæ officia negligant. Hæc monita Thomas à Jesu in libris de divina oratione tradit, exercitatis autem plura suggeret Spiritus sanctus.

CAP. VIII. *Qui sint fontes Aspirationum, quæ materia, quis ordo. Detriplici statu, Incipientium, Proficientium, & Perfectorum.*

1. **F**ONTES copiosissimi, è quibus elici & hauriri possunt quàm plurimæ aspirationes, hi ferè sunt. Consideratio cœlestis patriæ, tædium hujus miseræ vitæ, desiderium videndi Deum; divinæ bonitatis, & misericordiæ magnitudo, Dei sapientia, potentia, justitia, & cætera attributa; dolor de peccatis, affectus gratitudinis erga Deum, amor in Deum, zelus animarum, passio Salvatoris, amor Dei erga nos, divinæ providentiæ admiratio, & desiderium patiendi pro Christo. His accedunt actus abnegationis, pœnitentiæ, charitatis, humilitatis, & cæterarum omnium virtutum. Quorum omnium ma-

d Psalm. 61. 11.